СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 304. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, середа, 31-го грудня 1947. No. 304. JERSEY CITY and NEW YORK, Wednesday, December 31, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ГЕНРИ ВОЛЕС ЯК НЕЗАЛЕЖНИЙ КАНДИДАТ НА ПРЕЗИДЕНТА

Шікаґо, 29 грудня. — Генрі Волес, бувший віцепрезидент Злучених Держав і секретар торгівлі, виголосив по радіо промову з критикою політики обох великих партій, а при кінці заповів, що він буде незалежним кандидатом на президента Злучених Держав в 1948 р. Обі політичні партії, за словами Волеса, ведуть „двопартійну военну політику", а це найбільша небезпека, з якою колинебудь людство мало до діла. — Цій небезпеці можна запобігти лише новим політичним обєднанням в Америці, а це знову вимагає організації нової політичної партії. Такою партією є „Проґресивні Громадяни Америки", як виходить з вступних переговорів, які перевів Волес заки виголосив промову. Представники цеї групи з 18 стейтів зібралися на нараду в Шікаґу і тут поробили підготову до кандидатури Волеса. У позитивній частині промови Волес обіцяв „рішучу мирну програму, получену з обильністю і безпекою, а не з єдністю й війною".

Водночас із проголошенням своєї кандидатури, Волес зрезиґнував зі становища редактора тижневика „Ню Ріпоблик", де міжтим повстало невдоволення з його політичного московфільського напрямку, яке довело до резиґнації деяких співробітників.

ПРОСОВЕТСЬКІ ГОЛОСИ НА ЗІБРАННІ МЕТОДИСТІВ.

Канзас Сити, 29 грудня. — На закінчення тридневої сесії Методиської Федерації для Суспільної Акції появилися голоси визначної меншини з критикою Пляну Маршала і з обороною політики Советської Росії. Перед у такому напрямку вів Джером Дейвис, здавна знаний прихильник Советів. Другим оборонцем Советів показався пастор МекМайкел, що давніше брав активну участь в Молодій Комуністичній Лізі. Попри гострі напади на теперішню адміністрацію Злучених Держав посипалися ще гостріші напасти на католицьку ерархію.

ПРЕЗИДЕНТІВ ЛІКАР НА ЛІСТІ СПЕКУЛЯНТІВ.

Вашингтон. — Прибічний лікар президента Трумана, бриґадир генерал Волес А. Ґреґем, найшовся на лісті спекулянтів збіжжям, яку проголосив секретар рільництва Клинтон Андерсон. Ґреґем оприлюднив пояснення, що він давно вже передав своєму брокерові невелику грошеву суму, щоб той інвестував у якімсь підприємстві, яке принесло б зиски. Коли Ґреґем довідався, що його гроші вложено на спекуляцію збіжжям, він за два дні після промови президента проти спекулянтів 5 жовтня казав продати свою частину, без огляду на зиск чи втрату.

ОБОРОНА АМЕРИКИ ВИМАГАЄ ДАЛЬШОЇ БУДОВИ ЛІТАКІВ.

Вашингтон. — Президентська Комісія для складення Повітряної Політики викінчила свою складну працю над потребою оборони Злучених Держав. Вона прийшла до висновку, що нація потребує енергійної будови літаків для своєї забезпеки, не оглядаючися на інші засоби. Для забезпеки з повітря Америка мусить мати бази по цілому світі, щоб кожної хвилини можна почати напад для відплати агресорові. Це буде відстрашувати здогадних агресорів від военних кроків. Дотеперішне поняття, що военна фльота є головною забезпекою Америки, є вже перестаріле. Тому проґраму розбудови повітряної фльоти треба почати ще перед найближчим скарбовим роком. Комісія передбачує можливість атаки в 1953 році.

БІЛИЙ ХЛІБ ПРИЧИНОЮ АЛЬКОГОЛІЗМУ.

Шікаґо. — Хемічна речовина, якої вживають в Америці для вибілювання муки, з якої печуть білий хліб, показується небезпечною для здоровля людей. Вона доводить до конвульсій та до недуги алькоголізму або нервових недуг в людському організмі. Таку осторогу оприлюднив на зібранні Американського Товариства для Поступу в Науці д-р Антон Карлсон, емеритований професор університету Шікаґо. Він вказав на досвідах, переводжених на псах, що хемічна речовина для біління муки причиняється до нервозности.

ЗАМІТНА ПОПРАВА В ШКІЛЬНИЦТВІ.

Ню Йорк. — Не зважаючи на недостачу відповідного числа кваліфікованих учительських сил, як це можна було замітити минулого року, шкільництво в Злучених Державах вступило на дорогу поправи відносин. Це показують досліди, переведені видавництвом щоденника Ню Йорк Таймс. Поправу треба завдячувати тому, що вкінці населення стало розуміти конечність відповідної нагороди учителям за їх працю. Вони тепер посвячують більше часу науці, бо не потребують шукати побічної праці для прожитку.

Президент прийняв нового болгарського посла

Вашингтон, 29. грудня. — Злучені Держави формально признали режім в Болгарії, коли президент Труман сьогодні прийняв на розмові нового болгарського посла в особі д-ра Нісіма Юдасі Меворага. З комунікату, який появився опісля в пресі, виходить, що під час розмови президент дбайливо виминав згадки про новий уряд Болгарії, а зате сказав, що „Злучені Держави пильно слідять за важкою боротьбою, яку веде болгарський нарід для здвигнення незалежної демократичної і текучої добробутм Болгарії".

ВЕЛИКІ ПОКЛАДИ ЗАЛІЗНОЇ РУДИ В ЛАБРАДОРІ.

Отава, Канада. — У смузі між підбігуновим колесом і Ґватемалею є ще незмірні поклади залізної руди, як це виявлено на 60-річнім зібранні Геологічного Товариства Америки. Предсідник Товариства Арвіл А. Леворсен виявив, що будуть поведені пильні розшуки як на побережжях так і в гірських провалях за новими природними багатствами. Він думає, що їх є ще тільки, що нема потреби боятися ані їх вичерпання ані недостачі нових відкрить. Це відноситься до нафтових і залізних багатств. Якість залізних рудоколів, які находяться тепер у Лабрадорі, не уступає в нічому засобам у Минесоті й Висканзин, у Злучених Державах. Знані досі поклади в Лабрадорі займають 350 миль завдовжки і 40 миль ширини. — У зібранні беруть участь 600 геологів із Канади та Стейтів.

СВІТОВІ БРАКУЄ СУСПІЛЬНОЇ ОБОРОНИ.

Ню Йорк. — „Фізичне знання, яке грозить нашому існуванні не находить відповідного суспільного знання, яке потрібне для ратунку цивілізації. А тому, що будучність людства залежить від такого знання, нам треба признатися, що нам його бракує" — оце заява д-ра Луїса Бірта з університету Шікаґо, який як предсідник Американського Соціологічного Товариства бере участь у зібранні цього товариства і виголосив на ньому провідний реферат. За головне завдання під теперішню пору Вірт вважає мобілізацію людства, щоб недопустити світ до самогубства. Це можна осягнути через поправу комунікацій. За головну небезпеку людства вважає Вірт атомову енергію. Небезпека полягає в тому, що науковці після відкриття атомової енергії попали в інтелектуальний параліж, замісць взятися до енергійної праці для спинення небезпеки.

Хаос і злидні в Советському Союзі

БРЕХНЯ І ОБМАН ЗІ СКАСУВАННЯМ ПАЙКУВАННЯ ХАРЧІВ; ЛЮДЕЙ КАРАЄТЬСЯ ЗА ТЕ, ЩО ХОЧУТЬ ЇСТИ.

Лондон, 29. грудня. — Британська амбасада в Москві повідомила сьогодні свій уряд в Лондоні про безприкладне господарське безголовя, нужду і злидні в Советському Союзі, що їх останнім „указом" про „переоцінку" рубля та скасування пайкування харчів не тільки не зменшено, але ще збільшено. Цей господарський хаос, такий суцільний, а труднощі, головно в прохарчуванні, такі великі, що Кремль знову шукає „винних" серед селянства та заповідає і вже переводить безконечну чистку. Загальне положення безголовя і злиднів найкраще віддзеркалюється в самій „столиці пролетарів усіх країн", в Москві, яку завжди забезпечувано найкраще з усіх советських міст, з огляду на пролетарських аристократів в Кремі, та на закордонних дипломатів. Для прикладу того положення наводиться труднощі самої британської амбасади, що має штаб робітників в кількості 60 осіб. Більшість з них тепер мусить вганяти кожного дня від магазину до магазину, щоб купити харчів, бо після обманного проголошення „скасування пайкування" скасовано теж „дипломатичний магазин", де закордонні представництва могли забезпечуватись харчами раніше. Виявляється, що в Совдепії скановано пайкування харчів, яких нема та проголошено „переоцінку" рубля, який нічого не варта, бо нема що купити, за виїмком припадку на чорному ринку. В магазинах ніхто не дістане більше харчів, як міг їх купити раніше на картки, якщо вже взагалі дістане. При цьому нема грошей, бо їх уневажнено, а в кращому разі в десятеро зменшив уряд своїм „указом". Звертається увагу на факт, що в дні 16-го грудня, як робітникам виплачено заробітну платню вже в нових рублях і як всі кинулися по магазинах, щоб скористати зі „скасування" пайкування та купити дещо більше харчів, ці магазини були замкнені. Амбасада Злучених Держав та інші дипломати мусять спроваджувати харчі для своїх урядників зі своїх країн. Перед магазинами харчів і товарів широкого вжитку стоять безконечні черги советських „вільних" рабів та безнадійно дожидають, аж їх „мудрий уряд" кине їм за високу ціну шматок заробленого і зробленого ними хліба. Тоді вони мусять кричати „ура" Сталіну та рештками сил співати, що „жити стало краще і веселіше". З урядових кол у Вашингтоні, на підставі довірочних інформацій з американської амбасади в Москві, потверджують безголовя в советському господарстві та страшну нужду і злидні, в яких животіють „щасливі" советські раби.

МОСКВА ПОБАЧИЛА „ФАШИСТІВ" В АМЕРИКАНСЬКІЙ АРМІЇ.

Москва, 29. грудня. (АП). — „Красная Звезда", орган советської армії, виляала вчора Америку за те, що вона, мовляв, в своєму гарнізоні в Берліні держить „добірних горлорізів, шпигунів та диверсантів", скріплених „фашистськими переміщеними особами, яким на швидко признано американське громадянство". Газета твердить, що ці „горлорізи" ловлять німецьких комуністів та советських офіцерів і опісля вимушують від них зраду советських військових таємниць. Вкінці газета висловлює здогад, що це, правдоподібно, „не діється без відома і згоди американського управління". Подібні твердження зі советського боку майже завжди видвигається безпосередньо після того, як в американські руки попадуть наявні докази, що це власне практикують большевики.

ІТАЛІЙЦІ ВИСЛОВЛЮЮТЬ ВДЯЧНІСТЬ ЗА АМЕРИКАНСЬКІ ПОДАРУНКИ.

Неапіль, Італія, 29. грудня. — Сьогодні окремому італійському комітетові тут передано першу посилку американських подарунків для італійського народу, зібраних по цілій Америці „Потягом Дружби". При цій нагоді виголошено багато промов і представники італійських громад висловлювали хвилюючі подяки для американського народу за його великодушність у відношенні до італійців. Італійський уряд був заступлений на цій імпрезі віцепремієром, Раччіярді. Він згадав у своїй промові про „безчисленні докази великодушности", виявлені американцями до італійців від закінчення війни, та заявив, що „без американської допомоги Італія сама ніколи не піднеслася б з руїн і спустошень війни, яких зусиль вона до цього і не докладала б".

НІМЕЧЧИНА ЗНОВУ ЦЕНТРАЛЬНОЮ ПРОБЛЕМОЮ.

Інтересний американський голос в справі европейської політики.

Ню Йорк, 29. грудня. — Ню Йорк Таймс в першій редакційній статті ставить сьогодні Німеччину знову в центрі европейської політики, вказуючи рівночасно напрямок, в якому може в дальшому розвинутися американське становище до неї. В статті п. з. „Німеччина — ключова проблема" доказується, що дотеперішня американська політика для відбудови і замирення світу коштувала американських платників податку 17 більйонів долярів, але не дала у висліді ані відбудови, ані миру, бо не розвязано центральної европейської проблеми, іменно, справи Німеччини. Війна знищила не тільки гітлерівський диктаторський режім, але теж Німеччину, як націю, створюючи на її місці порожнечу, що буде причиною постійних політичних і господарських криз, якщо її не пощастить відповідно заповнити. Газета пропонує видати ще дальших 17 більйонів долярів і заповнити цю порожнечу, яку вважається за одну з альтернатив: або врятувати світ, або віддати його на поталу большевизмові.

БРАТОВБИВЧА ВІЙНА В ГРЕЦІЇ

Атени, Греція, 29 грудня (АП).—„Битва за Епір" між грецькими урядовими військами і комуністичними партизанами розгорілася сьогодні до крайніх меж та набрала небувалої жорстокости. Після того, як урядові війська проломили большевицьку лінію облоги і перекинули одну бригаду на скріплення обложеного в Коніца урядового гарнізону, комуністи ввели в дію нові батальйони, замкнули знову кільце облоги та вдерлися на передмістя Коніци. Обложений гарнізон запекло обороняється. Обидві воюючі сторони понесли великі втрати. Комуністи одержують щораз нові підкріплення з альбанського боку і їх загальну силу оцінюється на понад 29,000. З дотеперішнього перебігу боїв виходить недвозначно, що комуністи кинули свої головні сили і всю важку зброю на здобуття Коніци, віддаленої тільки 5 миль від альбанського кордону, намагаючись здобути це місто на столицю тількищо проголошеного комуністичного уряду „вільної Греції". З грецьких урядових джерел наводиться докази, що цілою комуністичною акцією керує „закордонна потуга".

СОВЕТСЬКИЙ СОЮЗ ГРАЄТЬСЯ З ВОГНЕМ.

Британсько-американське становище в справі Греції.

Лондон, 29 грудня. — Сьогодні тут з поінформованих джерел повідомлено, що Лондон є в постійному контакті з Вашингтоном в справі нового положення в Греції. Британці зберігають повністю „холодну кров", вважають, що положення не вимагає надто великого поспіху в рішеннях та вважають, що їх повинна винести насамперед Америка. В Греції перебуває ще малий відділ британських військ, що держиться здалека теперішніх подій, але в Лондоні заявляють, що коли б один тільки британський вояк згинув від кулі комуніста, то це мало б далекойдучі і цілком несподівані наслідки. Британці вважають, що теж Америка повинна вислати до Греції „символічний" відділ війська. Тут ніхто не сумнівається, що за цілим комуністичним „урядом вільної Греції" і теперішнім розпаленням війни криється Москва і хоча вона виявляє велику обережність у формальному поступуванні, проте в лондонських урядових колах підкреслюється, що своєю політикою в Греції і взагалі на Балканах Москва веде дуже небезпечну для неї гру з вогнем.

ГРЕЦЬКЕ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОТИ ЮГОСЛАВІЇ В О.Д.

Лейк Соксес, Н. Й., 29 грудня. — Грецький представник в ОД. звернувся сьогодні до генерального секретаря Триґве Лі з формальним обвинуваченням проти Югославії за нарушення двох резолюцій Генеральної Асамблеї: щодо допомоги партизанам і „підпалювання війни". В Грецькому обвинуваченні стверджується, що югославський уряд дозволив проголосити через його радіовисильню офіційльний комунікат грецьких большевиків про створення комуністичного уряду.

НАПРУЖЕННЯ МІЖ СОВЕТСЬКИМ УПРАВЛІННЯМ ТА АВСТРІЙСЬКИМ УРЯДОМ.

Відень, Австрія, 29 грудня. — В останньому часі напруження між советським військовим управлінням і австрійським урядом ще більше загострилося. До нових непорозумінь дійшло після закиду австрійського міністра прохарчування, що Совети не допускають до плянованого розподілу харчів. Совети зі свого боку видвигають обвинувачення, що австрійський уряд саботує роботу сконфіскованих Советами в характері военної добичі фабрик, не допускаючи до них потрібної кількости електричної енергії.

ІТАЛІЙСЬКІ РИБАЦЬКІ ЧОВНИ ВТІКЛИ З ЮГОСЛАВСЬКОГО ПОЛОНУ.

Рим, 29 грудня. — Протягом останнього часу югославські военні кораблі захопили 15 італійських рибацьких човнів, демонструючи цим свою „силу". Сьогодні італійський міністер оборони повідомив, що 13 з цих човнів втікли вже з югославського полону та причалили до свого матірного порту.

СОВЕТИ ДАЛИ ЧАСТИНУ ВОЕННОГО ВІДШКОДОВАННЯ З НІМЕЧЧИНИ НА ЗАХІД.

Париж, 29 грудня (АП). — Французьке міністерство закордонних справ сьогодні повідомило, що большевики здогадались видати зі своєї зони Німеччини західним союзникам незначну частину военного відшкодовання, в кількості 60,000 тон збіжжя, вугілля та оливи до машин.

„ПАТРІОТИЗМ" ІТАЛІЙСЬКИХ КОМУНАЇСТІВ.

Рим, 29 грудня. — Провідник італійських комуністів Толіятті сьогодні знову повторив неґативне становище в справі американської допомоги для Італії, заявляючи, що він є „проти американської інтервенції". Італійська проти-комуністична преса в коментарах підкреслює, що Толіятті є проти американської інтервенції в ратуванні італійців від голодової смерти, бо він сам недавно привіз собі повний портфель грошей з Москви.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОВОЛОКА, ЯКА НЕ МАЄ ВИПРАВДАННЯ

Одною з найважніших справ, якої не полагодив конгрес в 1947 році, є справа допущення до Злучених Держав більшого числа скитальців з Европи. Дивне це тому, бо президент Труман, цілий уряд, а далі й вся американська преса враз з найвизначнішими представниками публичної опінії заявились за негайне допущення переміщених осіб. Всі вони заявились теж і за законопроєкт Стратона, який передбачує допущення до Злучених Держав 400 тисяч переміщених осіб з Европи впродовж чотирьох років, кожного року по 100,000. Проте конгрес не радив над цим законопроєктом. Що більше: Видно, що справа далі іде тяжко, що пізнати хоч би по тім, що публична опінія далі натискає на конгрес у цій справі, неначе побоюючись, що нова сесія конгресу, яка зачне свої наради 7 січня, готова знову цю справу відкладати в безконечність.

Та є познаки, що так не станеться. Це тому, що сенатор Роберт А. Тефт, якого голос є так якби голосом республиканськог більшости в конгресі, є цеї думки, що Злучені Держави повинні негайно сповнити своє моральне зобовязання і прийняти до себе відповідне число европейських скитальців. Під „відповідним числом" можна б навіть розуміти мільйон скитальців, бо це відноситься до цеї емігрантської квоти, яка могла бути виповнена в роках 1940-1946, а не була виповнена через воєнні обставини. Це є 914,762 осіб. Значить, що тепер могли би без ніякої шкоди для Злучених Держав допустити стільки переміщених осіб з Европи.

Ці речі добре знають у конгресі. Тому саме така скромна вимога, як законопроекту Стратона, не повинна б стрінутись з опозицією.

Важним аргументом є і це, що багато хліборобських стейтів просто потребує нової еміграції для праці на полі й в господарстві, бо війна забрала молодь до великих міст та промислових центрів, яка не вертає, а нема ким її заступити. Отже вже самий американський інтерес вимагає допущення нових сил. Ці сили, що так дуже потрібні Америці, є між скитальцями в Европі.

Та є ще одна дуже важна проблема, звязана зі скитальцями в Европі. Це моральна сторона цих нещасних людей. Нині загально усі признають, що між розміщеними особами в Европі є дуже цінний людський матеріял і то під кожним оглядом. Ці люди перейшли під тоталітарними режімами усі можливі страхіття, але не заломились. Щойно скитальщина, як це заявив Уґо Карусі, бувший еміграційний комішенер, зачинає їх морально добивати. Таке він передав президентові Труманові, вернувши з Европи, де приглядався життю „Ді Піс" в таборах. Те саме потвердили інші американські обсерватори, яких вислано до Европи з ціллю приглянутись ближче переміщеним особам в Німеччині. Усі вони заявляються тепер за негайним ратуванням тих осіб і жаліють, що конгрес не полагодив цеї справи в цьому році, а передав її новій сесії в 1948 році.

Як бачимо, справа ця є вже порушена з усіх можливих боків, тому треба надіятись, що вона буде в конгресі в 1948 році одною з перших, які повинні бути полагоджені.

Залишилася — надія

„Трете Різдво після закінчення другої світової війни дальше застало подавляючу частину світу голодною, лихо зодягненою, пересиченою незгодами і „з миром на землі ще далеко поза границями людства". Так зясовує теперішнє положення світу новинкар одного нюйорського щоденника, описуючи добробут Америки у противенстві до недостатку заморем. Не диво, що в такому положенні одиноким ратунком для світа остає — надія. Таке є у цьому часописі, як і в інших, що пишуть на подібну тему.

Президент Злучених Держав, Гері С. Труман, уважав вказаним пригадати в Різдвяному посланні такі слова св. Павла:

„А тепер приходить віра, надія й любов, та з оцих трьох найважливіша є любов".

До цих слів додав він ще такі завваги:

„Ми в це віримо. Ми приймаємо це як основну засаду нашого життя. Велике серце американського народу відчуло недостачі людей з інших країн, що терплять тепер холод і голод... Подаючи допомогу нашим менше щасливим братам, ми оживляємо в їхніх серцях почування надії".

Значить, що найважніше — теж надія.

Триґве Лі, генеральний секретар Організації Обеднаних Держав, заговорив з цеї самої нагоди про світове положення. Він згадує про невдачі оцеї світової організації, а приписуючи їх недостачі порозуміння між великими державами, каже:

„Ми завелися в найбільшій надії із усіх надій, а це в надії, що великі держави спроможуться, рішально й ступнево, йти в напрямі порозуміння в таких питаннях, які їх розділюють"!

Не зважаючи на це все, Лі каже, що „на початку 1948 р. мужчини, жінки й діти по цілому світі звертаються до Обеднаних Держав більше ніж колинебудь перед тим з надією, що осьтут, в Загальному Зборі Обеднаних Держав вони зможуть найти слід до нової доби у відношенні між націями і свіжий почин для наладнання проблем, які лягли тягарем на них".

Як бачимо, теж і тут — надія.

Зпоміж різних проповідей та заяв релігійних провідників в Америці, звернули на себе увагу сказані слова Ернеста М. Стайреса, остаючого вже на пенсії старенького єпископа протестантської єпископальної дієцезії з Лонґ Айленд, під Ню Йорком, який одверто сказав у проповіді:

„Єдиний зудар в теперішньому світі це зудар теологічний. Є це бортьба між духовою інспірацією й матеріялізмом. Наші добрі приятелі в Москві не мають отого одушевлення й надії, яку Бог дав нам".

Отже людина, яка стоїть на порозі вічности, сказала в церкві авторитетно й ясно, про що йде справа, що по одній стороні стоїть світ з надіями, а по другій світ без надії. Цей світ без надії зосереджується в Москві і звідти дістає свої вказівки.

Папа римський, Пій XII., відізвався до світу з нагоди Різдва двічі: раз енциклікою перед Різдвом, другий раз промовою на само Різдво. Енцикліка з 18. грудня має наголовок від перших слів „Найбільше бажаний мир". Вона вказує на недостачу миру, який повинен призвести „мирний лад" і „мирну свободу" після страхіть світової війни. Папа звертає увагу на це, що до відволікання миру причиняється між ін. поширювання класової ненависти, з чого повстає примусове безробіття, яке збільшає нужду пролетарської класи. Є люди, які склали собі наперед плян і вони бездушно підюджують народні маси до бунту, щоб ограбити інших зі свободи. Це теж причиняється до більшої руїни і до поширення ненависти. Покликуючися на слова латинського історика Лівія, папа твердить, що „боротьба партій була й буде для багатьох народів більшим нещастям ніж сама війна, ніж голод і пошести". До цього накопичення лиха — каже папа — причинилося знехтування релігії Христа, яка вимагає взаемної любови між громадянами, народами й расами й яка управильнює приватне, домашне й прилюдне життя. Коли відчуження від релігійного життя принесло світові таке нещастя, то, очевидне, що поворот до релігійного життя направить це лихо. До таких думок надається саме свято Різдва, в якому треба заносити молитви до Божого Дитяти за привернення миру — оце, зазив папи.

Промова папи знагоди Різдва є документом часу. Вона своїм змістом звернена до всього християнського світу. Хоч не згадує Кремля по імені, то в цій промві папи володарі Кремля представлені як провідники світового розеднання.

„Ми не хочемо описувати в подробицях отого турнію нещирости в прилюдному житті. Одначе ми маємо обовязок отворити очі католиків і інших ісповідників Христової віри по цілому світі, яку небезпеку для Церкви, для християнської цивілізації, для всієї релігійної і чисто людської спадщини представляє оця облуда. Згадана спадщина давала народам світу зміст їхнього духового життя і їх величі впродовж 2,000 років".

Для заради цій облуді папа взиває світ поборювати культ нещирости і повернути до практики простодушної чесности.

І усіх згаданих вище промов та висловів пробиває ясно турбота за втримання людства і за привернення миру. Та хоч як бездонне лихо, в яке попав теперішній світ, то з кожного голосу пробивається надія, що світ таки це лихо переможе, а тим самим вратує теж і християнську цивілізацію.

Справа переселення українських скитальників

(Лист до „Свободи", надісланий з української скитальщини з Австрії).

Перший етап, на якому спинилася воєнна українська скитальщина в Европі, це Німеччина й Австрія. До інших европейських (тоді окупованих) країв німці розмірно не багато перевезли. В Німеччині й Австрії українська скитальщина найчисленніша. В Австрії буде українців біля 15,000. Не зважаючи на те, що майже всі, які можуть працювати, дійсно працюють, ніхто не думає й не хоче тут оставати. Не думає бо, наприклад, рубанням дров для таборової кухні тільки за мищину страви, — не є ніяким зайняттям для одної чи другої української фахової сили. А не хоче ніхто й тому оставати тут, бо до всіх чужинців дишуть австрійці незрозумілою ненавистю й погордою. На якийсь час вона принаймні на прилюдних місцях трохи принишкла. Але от на днях тирольська газета передаючи свою розмову з директором ІРО про те, як то ця інституція думає тих нещасних „ди-пістів" перемістити, не втерпіла, щоб не вставити шпильки у формі побажань успіхів для тієї установи в перевезенні „утяжливих чужинців". Зрештою Австрія така бідна, хоч деколи бундючиться, що заедно тільки про те й говорить і пише, відки взяти муки на хліб, цукру, товщу й т. и. А де голод дошкулює, там очевидно й не можна вимагати на довгу мету любови до чужинців, чи навіть прихильности, хочби й у нещасті.

Хто здоровий і сильний, а ще й трохи молодший, той пробує дістатися хоч би до Франції, чи де інде в Европі без огляду на будучу працю, щоб тільки вступитися з Австрії. Але хто вже не може до найважчих робіт ангажуватися, той хотів би свого віку докінчити при станку у фабриці, в помічничому зайнятті в якомусь підприємстві, тощо. Річ у тому, що кожний з нас хоче вже раз постійної праці, не бажає користати з дарованої юшки, чи старої краватки.

Багато з наших скитальців мають афідевіти від свояків, приятелів, чи знакомих у Зл. Державах. Дотепер виїхало навіть деяке число таких, але тільки з американської й британської окупаційної области. З французької (з Тиролю й Форальберґу) не виїхав ніхто. Польська преса в Австрії (Ґлос Польскі, ч. 23) подає, що за два роки виїхало з Австрії заледви 2,500 скитальців-поляків, хоч польська „квота" виносила на той час 13,000. Невиключене, що в число 2,500 поляків зараховані й українці, бо у всіх їхніх паперах вони також мають зазначене здебільша громадянство польської держави. І саме це може побільшити трагедію.

Коли читаємо, що вже й остання запора в Екзекутиві Американського Леґіону злагіднена супроти проєкту Стратона (про поширення европейської еміграції до Зл. Д.), то можне дійсно в січневому американському конгресі прийде постанова про допущення більшого числа скитальців. Польські скитальці вже роблять заходи, щоб використати для себе таку можливість. Представник Ради Американської Польонії, побуваючи в останньому часі в Австрії, забрав з собою список тих польських скитальців, що мають афідевіти до Зл. Д., щоб поклопотатися в американському уряді про їхнє переселення. Не чував я, як такими речами займаються представники американських кругів серед наших скитальців, хоч як знаю з різних проклямацій — вони мали б зайнятися й питанням переселення скитальців. А січень недалеко.

Не маловажною в цьому речею є громадянство українських скитальців. Якщо було б побільшене число еміграції за квотою і то державною, то українці рахувались би разом з поляками (при чиїй евентуальній перевазі — це знов нова справа). Тому на мою думку — було б потрібно, щоб покликані американсько-українські чинники взяли під увагу можливість поширення числа нової еміграції, та робили у відповідних місцях заздалегідь заходи, щоб нова „квота" захопила якнайбільше українських скитальців і то без огляду на окупаційну область, в якій вони тепер замешкують і без огляду на їх громадянство.

Можу вас запевнити, що буквально кожний з наших скитальців хоче найти собі працю, яка тільки буде, щоб уже раз не оглядатися на східну змору, усадовитися на місці й набути право людини, право громадянина. Поміч для скитальців у тому напрямі була б вартніша від доброго американського одягу. Тому можете сміло пробувати всіх сил для тієї справи. Бо якщо українці занедбають, чи розмінять на дрібні (хоч тепер і конечні) діла, то нагоду використають інші. Управнення для діла в американських українців є; треба їх тільки розумно і своєчасно (себто негайно) виконати.

Лев Ясінчук.

Нова відповідальність конгресу

Небувала досі відповідальність за долю світу впала всім своїм тягаром на Америку, якої видним провідником є президент, а фінансовим господарем є конгрес. Ба, навіть і конгрес у почуттю своєї відповідальности переходить під теперішню пору велику переміну. Точка тяжести конгресу, яка під час вирішування закордонних справ находиться в сенаті, тепер пересувається до палати репрезентантів.

Померлий перед двома роками губернатор стейту Ню Йорк, славний в недавній американській внутрішній політиці, Алфред Смит, мав звичку поборювати труднощі при голосуванні в леґіслятиві говіркою: „Коли якась справа неясна, тоді для неї треба ще більше демократії". Подібне сталося останніми часами і в конгресі: Як приходить якась важка справа, яка дотикає цілости держави, над нею більше клопочеться і основніше її вирішує палата ніж сенат. Приклади з недавної боротьби президента Трумана проти конгресу з нагоди податкового закону, нового робітничого закону або негайної допомоги Европі потверджують вище сказане.

Американська закордонна політика в конгресі перестала обмежуватися до ратифікації договорів сенатом, а обняла своїм засягом пляни, які вимагають небувалих видатків. На підставі конституції дозвіл на видатки дає конгрес, але у цьому випадкові палата репрезентантів перебрала на себе головну ролю при вирішуванні висоти видатків. Мимохіть мусіла зрости повага й сила палати репрезентантів.

Палата репрезентантів свідома своєї відповідальности й тому вона совісно сповняє ролю, яка їй припала. Впродовж літніх вакацій понад 200 членів конгресу їздили до Европи, щоб на місці провірити політичні відносини. Між ними була спеціяльна комісія під проводом Гертера, уповажнена повною палатою до провірки положення. У комісії брали участь 19 конгресменів і вони після свого повороту основно передискутували справу негайної допомоги для Західної Европи. Коли палата ухвалила свою редакцію закону про негайну допомогу, вона поробила деякі застороги, яких не передбачив сенат. На спільній конференції сенат прийняв палатні застороги, а палата в засаді прийняла висоту допомоги, ухвалену сенатом. Та коли прийшло до ухвалення самих фондів, палата знову поставила на своїм і фонди обтяла. З волею палати мусів згодитися президент і підписав законопроєкт, хоч він не погоджувався на висоту фондів, ухвалених палатою.

Коли тепер прийде під наради Плян Маршала, званий теж Програмою для Видужання Европи, палата репрезентантів знову буде мати нагоду показати свою силу. Вимаганих президентом 17 більйонів долярів на Плян Маршала це така сума, яка може причинитися до заворòту голови. Вся країна мусить пильно слідити, яка доля стріне цей Плян у конгресі. Коли конгрес, а зокрема палата репрезентантів, знову так основно поставиться до цього Пляну, як поставився до справи негайної допомоги, то це буде знак, що ця народня репрезентація добре відчуває свою відповідальність за долю нації.

Карло Чапек.

УКРАДЕНИЙ КАКТ

3)

(Докінчення)

— Так котрі примірники вкрав вам — каже тайний аґент, а я дивився на того злодія, як дріжав і проковтував сльози. — Слухайте, сказав я тайному аґентові — вони не мають такої ціни, як ми думали. Скажете в дирекції, що той пан набрав того на пятьдесять корн і що я сам полагоджу цю справу.

Килиж тайний аґент відійшов, кажу: „Так, друженьку, насамперед мені спакуйте все, що ви забрали в нас". — Той чоловік став кліпати очима, бо сльози виступили йому, та прошептав: „Прошу вас, пане, а чи не міг би я того відсидіти?"

— О ні, — кричу на нього, — насамперед мусите звернути те, що ви в нас накрали. — То він вам став вибирати вазоночок за вазоночком і клав їх на бік. Було їх щось вісімдесять. Ми навіть не здогадувалися, що нам того стільки бракувало. Найправдоподібніше виносив це вже довгі літа. Щоби бути певним, я крикнув на нього: „Що, то це вже все?"

Тут йому покотилися сльози. Вибрав іще один білий Де Ляіції та один Корніґер, поклав до тамтих і захлипав: „Пане, ради Бога, більше вже їх від вас не маю!"

— То ще покажеться, — кричав я — а тепер скажете мені, як ви могли винести їх від нас?

— То було так, — лепетав він а при цьому із зворушення скакала йому гортанка. — Я... я... знаете я брав на себе цю одежу...

— Яку одежу? — кричу я. Тепер він вам почервонівся із збентеження та промимрив:

— Прошу вас, жіночу одежу.

— Чоловіче, — дивуюся — а чому саме жіночу одежу?

— Тому, що — заікувався він — на таку підстаркувату жінку ніхто й не гляне тай тому, — додав скоро з тріюмфом — що ніхто не підозріватиме жінку в чімсь подібнім! Пане, жінки мають усякі можливі пристрасти, та відколи вони на світі, ніколи не робили собі збірок! Чи бачили ви вже коли жінку, яка мала би збірку почтових марок або комах, або інкунабулів*) або подібних річей? Ніколи, пане! Жінки не відзначуються такою точністю тай такою пристрастю. Жінки такі страшно тверезі, пане! Знаєте, це та найбільша різниця між нами й ними: що лише ми робимо собі збірки. Я гадаю собі, що всесвіт це лише збірка зір; Бог є мужеського роду й він робить собі збірки світів: тому їх так страшно багато. Йой, коли б я мав так багато місця й засобів, як Він! Чи знаєте, що я собі придумую нові какти? А в ночі сняться мені. Наприклад такий какт, що має золоте волосся а сині цвіти — я його назвав Цефальоцеревс Німфа Авреа Рацек — бо то я називаюся Рачок, будь ласка знати — або Мамілярія Колюбріна Рацек; або Астрофітум вереспітозум Рацек. Пане, тут є такі чудові можливости! Колиб ви знали...

— Чекайте, — перебив я йому — а в чім ви ті какти відносили?

— Прошу, за пазухою, — сказав соромливо. — Воно вам так приємно поколює.

Слухайте, я вже не мав серця взяти йому ті какти. „Знаєте що, сказав я йому, я вас завезу до старого пана Гольбена, а він уже „пообриває вам оба вуха". — Люди, коли б ви були бачили, як вони оба знюхалися! Всеньку ніч лишилися в теплярні, заки оглянули тих тридцятьшість тисяч вазонків. — Голяне, сказав мені старий пан — це перший чоловік, який вміє „оцінити какти". А заки минув місяць, старий пан Гольбен із плачем і пращанням виправив того Рачка до Мексика, щоби там збирав какти. Оба кріпко вірили, що там десь росте Цефальоцеревс Німфа Авреа Рацек. А до року ми дістали таку вістку, що пан Рачок згинув там такою гарною й мученицькою смертю. Прийшов там до якихсь індіянів до їх святого ката Чікулі, який є, щоби ви знали, рідним братом їх бога-отця, та не поклонився йому, або може навіть і вкрав. Словом милі індіяни пана Рачка звязали та посадили його на Ехінокактус Віснаґа Гукер, що є завбільшки слона, а засіяний колючками, довгими, наче російські баґнети. Тому то наш земляк, піддався волі та віддав духа. Такий то був кінець злодія кактів.

(Зі збірки „Повідки з другої капси", переклав **М. Н.**).

*) Інкунябули (з латинського: інкунабуля — колиска), колискові друки, найстарші (перед 1500 роком) друковані книжки.

Життя на Закарпатті

(На підставі звідомлень емігранта, який покинув Карпатську Україну в липні 1947).

(Докінчення)

IV. Преса.

Є такі пресові органи: „Закарпатська Правда", „Закарпатська Україна", „Закарпатська Молодь" і „Ігоз Сыв".

Вся преса є під строгою контролею і цензурою партії. Всі статті прямують до вихвалювання вождя Сталіна, конституції і советського устрою. Сильно агітують за колгоспами. Всякі „здобутки" соц. змагання вихвалюються і в переборщеній формі подаються до відома публиці. З крайньою ненавистю і тенденційною сторонністю пишуть і агітують проти аліянтів, а час від часу проти зрадників „німецько-українських націоналістів". В інших деталях закарпатська преса нічим не різниться від решти советських газет.

Варто згадати, що „конституцією обезпеченої свободи преси" абсолютно нема. Ані свободи слова.

V. Наставлення населення до влади, режіму.

1. З огляду на поведінку мадярів за часів їх окупації — перед приходом советів — було на Закарпатті багато людей, що чекали їх. Було до 30% населення, що сподівались визволення зпід мадярського панування.

В даний час немає советський режім більше прихильників, як 5%. І то тільки ті, що користають привилеями, як напр. партійні люди, або на виїмково добрих постах стоять. Ціла опінія населення є гостро проти большевиків.

По селах і не скривають ненависти до нових володарів. Голосно нарікають на совережим, хоч за те часто-густо приходиться їм відповідати перед МГБ. Люди на Закарпатті не привикли абсолютно до советського життя, метод праці, а головно не можуть помиритися з тим, що за всяке слово, за всяку дрібничку арештують і потягають до суворої відповідальности. Крім того, депримує кожного те, що відчувають страх перед невидими донощиками і арештами. Пишу „невидимим", бо на ділі так і є, що ніхто не знає, при кому можна щось сказати без страху, щоб про те не довідалась МГБ. Вонож, те саме МГБ, вспіло вже по селах зорганізувати своїх донощиків, які систематично і послідовно повинні зявлятись на команді МГБ і розкривати, що діється в селі, хто як настроєний, що говорить, що робить, з ким сходиться і де і т.д.

Факт також, що ті донощики не „працюють" з власної волі, але з примусу. Їм щось закидувано, якісь провини супроти „народу", чи „робочего класа" відшукано, а опісля поставлять їх перед альтернативою: або мусять співпрацювати з МГБ і доносити, що робиться, або думається проти советського реміжу, або будуть арештовані і відіслані в далекі краї. А опісля їх так заплутають в свої сіті, залякавши їх різними способами на смерть, що ті люди — нещасники — ніколи більше не зможуть залишити ту брудну працю, і по волі-неволі стають „секретними сотрудниками" МГБ.

Часто оці донощики хотіли би звільнити себе зпід того всього і, не дивлячись на небезпеку, що їх арештують, оповідають одні одним (на селі), що їх примусили доносити. І так люди дізнаються про систему і крутість большевицького режиму. Правда, такі люди, як враги народу, мандрують опісля в невідомі краї.

До літа 1947 р. не було на Закарпатті масових репресій з боку МГБ, досі ще цілі села не вивозили, але арештувань дуже багато. За найменшу провину арештують, підозріваючи в натримуванні з „скритою реакцією".

Всі ті випадки арешту є тільки доливанням оливи до огню ненависти і спротиву. Навіть прості люди, які ніколи не знали, що це таке поліція, тепер трясуться на саму згадку слова „безпека", (так називають популярно МГБ).

2. МГБ поділило все населення, ліпше сказано „врагів народу", на три групи. До першої групи належать ОУН, до другої — люди національно свідомі, а до третьої — люди „анти советские".

І ясно, що кожного, хто не вигідний режімові можна зачислити до одної з вище згаданих груп, бо антисоветським чоловіком може бути і та проста неосвічена, неграмотна селянська бабиця, яка нарікає, що голодна, або боса. Я хотів конкретно сказати взагалі яке наставлення до советського режіму. Коротко: дуже і дуже вороже.

Якби дійшло до тайного голосування за, чи проти советського режіму, то 99% майже голосувало би проти. Бо навіть тих 5% партійних людей голосували б проти. Вони також не є вдоволені скрутним економічним положенням.

3. Як вигдядає цілий акт прилучення Закарпатської України до УССР.

Народна Рада виготовила маніфест. Його видрукували в багато тисячах примірників з відповідними внизу, під текстом маніфесту, рубриками.

Маніфест сам говорив, що (приблизно): ми, нижчепідписані, своїми власноручними підписами стверджуємо, що, освободившись зпід рабської влади буржуазно-капіталістичних наїзників, бажаємо добровільно прилучитись до УССР, і т.д. Цей маніфест розіслано по всіх сільрадах. Опісля секретар сільради із представником партії та МГБ ходили від хати до хати і силували підписувати маніфест. Підписував кожний, хто тільки вмів писати. Навіть діти в школах підписували. Хто не вмів писати, того підписував секретар, а він поставив хрести. Було багато випадків, коли приходили із маніфестом і говорили підписувати, хто хоче дістати нафту, чи цукор. Якщо евентуально найшлись свідоміші і не хотіли підписувати, то їх собі позначив у нотес партійник, чи НКВД-ист. І такий чоловік та його родина навіки оплямлена буде перед Соціялістичною Родиною, а їх доля — відома. По скінченні „підписувань" урочисто віднесли маніфести представники нар. ради до Москви, де його зложили в архів, і тим самим акт прилучення З. У. був скінчений.

4. Переслідування. МГБ арештувало всіх з чорною минувщиною. Практично це означає, що всіх, хто був в організаціях ОУН, хто був у Січі, або був популярним політичним чи громадським діячем національного відродження населення Закарпаття. Декого випустили на волю, але з обовязком працювати з поліцією, щоб тим самим змити з себе пляму ворога народу. Щераз повторюю, що всі арешти і катування та заслання на Сибір спричинились у великій мірі до ненависти і бажання зміни режиму та позбуття окупації.

5. Ніхто на Закарпатті не вірить, що сов. режім зістане натривало. Кожний надіється зміни, бо якби не ця надія, то люди не видержали би. І так є багато самогубств. Кінчали з собою люди, які остаточно втратили надію на краще життя.

Партійні агітатори ведуть шалену акцію пропаганди, вихвалюючи советський рай і говорячи, що моментальні труднощі, голод і недостаток є заприччинені війною, і що по основній переорганізації суспільного життя на сов. лад, буде багато краще. Говорять про соціялістичні здобутки, про майбутній добробут, не забуваючи оплюгавлювати і підцінювати життя в капіталістичних державах. Конкретно, вговорюють нашим закарпатцям, що їм тепер багато краще живеться, як за ЧСР, чи під мадярською окупацією. І не тяжко собі уявити, як реагують на те і як сприймають все наші селяне. Не говорить однак ніхто нічого, бо не можна. Але в собі кожний подумає, де правда і що з того всього правдиве.

6. Підсумки: Коротко можна сказати, що населенню Закарпаття вже надоїли совети досить і бажає зміни. Гірше є те, що багато людей, а в тім числі багато інтелігенції, стративши всяку надію на краще майбутнє, попадають в летаргію і байдужість. Стають живими трупами. Не цікавляться більше нічим і нічого не бажають. Скажуть їм працювати — працюють, скажуть кричати на славу Сталінові — кричать, а скажуть бити буржуїв і ворогів СССР — будуть бити. Бо перестали думати і втратили всяку ініціятиву до приватнього життя та особистого почину. Стали машиною — механізмом советського суспільства без душі.

І на жаль таких людей на Закарпатті чим раз більше. Люди привикли вже мовчати і зносити труднощі без відпору. В державах, де не зазнали советського устрою або впливу є здивовання, чому люди не протестують, або чому не повстають проти режіму, якщо так погано там живеться. Або чому навіть в газетах не протестують проти тиранії. На це має відповідь у нас кожний селянин: навчились, що свобідно можна тільки хвалити советський режім, а ніколи критикувати. А також ясно, що всякий організований спротив є неможливий через страшну, точну і послідовну контролю всього сказаного і зробленого, та створену поліцією атмосферу взаємного недовіря.

VI. Наставлення населення до чехів, мадярів і Аліянтів.

Тут багато говорити не прийдеться, бо можна висловити становище населення до чехів та мадярів процентово. Якщо прийшлось би вибирати між чехами і мадярами, то 80% було би за чехами, а решта за мадярами. Тут може кинутись в очі те, що населення воліє так само окупантів (чехів, або мадярів), а не самостійної держави. Це є окрема капітоля.

Большевики стараються „українізувати" тамошніх українців, підкреслюючи, що тепер є Україна. І своєю поведінкою, пропагандою, режімом дискредитують слово Україна, бо вонож звязане з терпіннями, переслідуваннями і недостатками.

З другого боку, через тяжке економічне положення і голод, найбільшою проблемою є „їсти". А всім ще живо в памяті є що за чехів жилось добре, а за мадярів хоч їсти було. На Англію та Америку покладають великі надії, складаючи віру на війну і визволення зпід Советів. Ну, а само собою тим самим симпатизують з вищезгаданими народами.

VII. УПА.

На Закарпатті навіть у останньому часі діє УПА. Люди ставляться прихильно, але якщо появляться десь повстанці, то йдуть і голосять, бо в противному випадку накладає МГБ на те село підозріння співпраці з повстанцями, а тоді вже слідують масові репресії — і село зникає. Такий випадок стався на Волівщині.

VIII. Партія.

До компартії не примушують вступати, а навпаки, щоб бути партійним, треба перейти довгу і основну провірку минулого, соц. поставлення батьків і власне, та довший час бути кандидатом у члени. Опісля повинні заручитися два партійні за кандидата, аж так дістає партбілет.

У нас дуже мало партійних. В кожнім селі один, два (не брати дослівно). Про структуру партії не буду писати, бо це відома річ.

Приналежність до партії звязана з різними привилеями, як напр. у одержанні посади, приділів харчів і різних вигод. Дальше, партійного чоловіка НКВД не сміє арештувати без дозволу партії. Партія керує всім державним апаратом, а навіть всім життям. Нема ділянки суспільного життя, куди би партія не мала права вмішатись, контролювати і давати напрямні діяльності.

Партія має свій апарат таксамо розчленений, як і адміністрація. Отже в партії є ті самі ресорти, як і в адміністративному апараті. І всі референти адміністраційного апарату повинні звітувати перед дотичними референтами партії.

Адміністративний апарат розчленюється так: Вся адміністративна власть є в руках Обласного виконавчого комітету (Облвиконком). Зверхній уряд Облвиконкому є Обкомпартії. Потім є: Окрвиконком (окружні), Міськом (міський викон. комітет), Райвиконком (районові) і сільвиконком. Паралельно з ними є обком-, міськокрком-, райком-, і сільком партії. Ці партійні комітети є надрядні і контрольні органи всього життя, всеї адміністрації.

Варто згадати, що навіть у судівництві рішає воля партії. Партія має право оминути навіть закони кодексу.

Щодо адміністрації можна ще згадати, що замість давніх 12 округів має бути 26 адміністративних округів.

Надіслане через:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ШВАЙЦАРІЇ! — З днем 1. січня 1948 стане президентом Швайцарії д-р Енріко Челіо, років 58, що був президентом в 1943 році. Є членом католицької консервативної партії. Президента вибирають на один рік.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

ПІТСБУРҐ, ПА.

Окружні Збори Відділів У. Н. Союзу в Пітсбурщині.

Дня 30. листопада відбулись в Пітсбурґу окружні збори відділів У. Н. Союзу Пітсбурщини. Збори відкрила і ними перепроваджувала заступниця головного предсідника, пані Марія Малевич, яка повитала присутних, і пояснила ціль зборів, кажучи, що збори скликано, щоб подумати, як допомогти нашій дорогій організації зрости до 50 тисяч членів. Вона теж виявила своє здивування, що відділи У. Н. Союзу в Пітсбурщині беруть таку малу участь в організуванні новиех членів. Українська молодіж відходить від нас і вступає в чужі організації, хоч вони не є дешевші від нашої організації. Бесідниця радила ще родичам, щоби купили своїм дітям чи внучкам на Різдвяний дарунок поліси У. Н. Союзу, а це буде для них найкращим дарунком. На зборах були заступлені такі відділи: 17, 24, 53, 56, 63, 89, 91, 96, 109, 113, 118, 132, 136, 161, 232, 276, 296, 384, 396, 431.

Відтак пані Малевич представила і покликала до слова головного секретаря У. Н. Союзу, п. Д. Галичина, якого чисельно зібрані відділові урядники і члени У. Н. С., привитали гарячими оплесками.

Забираючи слово, п. Д. Галичин заявив, що вже минуло півтора року, як була остання конвенція У. Н. Союзу, а делегати цеї конвенції висказували тоді свої побажання, щоби до слідуючої Конвенції, У.Н.Союз зріс до стотисяч членів. Чи сповняться ті бажання делегатів? Треба сказати, що ні. В часі війни, хоч часи були не сприятливі до організовання нових членів, проте вписувалось більше нових членів до У.Н.Союзу як тепер, хоч У.Н. Союз, поступив багато краще як інші організації, виплачуючи посмертне за погибших вояків, що ввійні вступили до нашої організації, чого не робили інші асекураційні компанії.

Останні два роки були гірші в організованню нових членів як попередні роки, а Пітсбурщина, що колись була прикладом для других округів, тепер стоїть найгірше, бо не тільки щоб зискала на членах, але ще стратила членів. Тут головний секретар відчитав квоту, яку призначено відділам Пітсбурщини, теж прочитав, котрі відділи виконують призначену квоту.

У.Н.Союз мусить дійти до 50 тисяч членів і про це повинні подбати відділові урядники і члени У.Н.Союзу, казав гол. секретар. Протягом 54 років свого існування У.Н.Союз, будував українське життя в Америці, ширив просвіту і помагав нашому поневоленому народові. Для доростаючого тут молодого покоління У.Н.Союз видає Юкрейніен Віклі та книжки англійською мовою. Тими книжками познайомлює він теж чужинців про український нарід. Ці видання робили і роблять велику роботу. Такі книжки не подобалися Кремлінові, бо недавно авторови одної такої книжки звідтам грозили, що йому зуби виб'ють. Та скорше Кремлінові повибивати зуби! В листах американці дають нам признання за такі книжки. Далі говорив бесідник про піддержку закордонної політики нашого уряду, як і те, що Україна по світовій війні не зложила зброї, але дальше бореться за незалежну демократичну Україну, а Українська Повстанча Армія зводить бої з окупантами українських земель. Урядники У.Н.Союзу підписали у цій справі телеграму до през. Трумана і департаменту стейту від імені У.Н.Союзу. Та краще було б підписати її в імени 50 тисяч членів, бо таке число скорше тямиться. У.Н. Союз доходить маєтково до 9½ мільйона. Це є добре забезпечена українська організація.

Відтак наступили запити, на котрі п. Галичин давав вдоволяючі відповіди.

Під кінець привитав збори щирими словами головний секретар Української Народної Помочі й член У.Н.Союзу, п. М. Дуткевич, бажаючи зборам гарного успіху. По вичерпанню організаційних нарад збори замкнено відспіваня „Ще не вмерла Україна".

Йосиф Литвин,
Марія Карпа,
секретарі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Дітройтська громада в обороні прав українського народу.

В неділю, 30. листопада, в головній салі Українського Народного Дому при Мартин і Мішіґен вул. відбулось віче в обороні прав українського народу та в допомогу його визвольній боротьбі.

Предсідник філії Українського Конгресового Комітету, П. Демян, відкрив віче і покликав на предсідника С. Ґаву. Секретарювали: Й. Крупка і підписаний.

На вічу виступали з промовами учасники Панамериканської Української Конференції в Ню Йорку, інж. Дмитро Андрієвський, з Бельгії, представник европейського Координаційного Українського Комітету та інж. Андрій Білопольський з Арґентини.

Шановні гості, в півтораго-динній промові передали враження з Панамериканської Української Конференції, яка буде записана **золотими буквами** в історії українців, які живуть в південних, середущих і північних республіках Америки.

Перший промовив інж. Дмитро Андрієвський, передав привіт від українців по тамтім боці Атлянтійського океану і зясував теперішнє жахливе положення нашого народу в Европі. Майже всі наші люди є голі, босі й голодні, але не піддаються. Пролята кров за визволення України не буде даремна. Вже нераз вороги винищували наш нарід, однак він живе і буде жити. Ворожа сила не має способу перемогти український нарід. Усе нові кадри стають в ряди Української Повстанської Армії до боротьби за Україну. Наша справа є ясна, українська проблема мусить бути розвязана теж і в світовій політиці. Перша Панамериканська Українська Конференція, яка відбулась в Ню Йорку — поклала перші основи для обєднання всіх українських партій і груп по цілому світі, які тепер мають створити одне політичне репрезентативне тіло, яке мало б говорити за український поневолений нарід.

Другим бесідником був конкурс Андрій Білопольський. Він привитав присутніх від українців південних республик і підкреслив, що від моря, ні океани нас нероздїлять, бо в нас є та сама ідея, яка бажає волі українському народови. Історична Панамериканська Українська Конференція, казав він, відбулась на тлі порозуміння усіх партій і груп, щоб в ще більшій вірі і надії йти спільним зусиллям до визволення українського народу. Тепер не може бути двох думок, куди нам іти, що далі робити, кого слухати і що попирати.

Нам треба попирати Українську Повстанчу Армію, наших скитальників, Український Допомоговий Комітет, Український Конґресовий Комітет та Панамериканську Українську Конференцію. Тільки обєднано і спільними силами можемо помогти українському народови здобути волю.

До збірки промовляв В. Дідик. Він підчеркнув, що коли в Европі гинуть найкращі сини і дочки за волю України, то ми повинні теж допомагати.

На працю Українського Конґресового Комітету зложили свої жертви члени і прихильники біля $600:

А. Біловус $25; А. Кривий $20; Й. Масляк $15; по $10: А. Котович, Н. Мірус, Український Народний Дім, Н. Крук, д-р І. Грибик; по $5: Н. Угрин, І. Столяр, С. Честух, І. Ладика, М. Сохан, В. Яворський, І. Кульчицький, М. Єднак, Г. Назаркевич, М. Малеско, І. Палій, В. Дідик, Л. Войтович, С. Ґава, І. Іванчук, С. Дулька, Н. Небоженко, А. Будзол, А. Білик, С. Погрибенний, Я. Дидів, М. Шустакевич, І. Панчук, Г. Букачевський, о. В. Білинський, С. Беруґ, М. Чемний, Н. Буґіль, П. Демян, Т. Гаврилюк, П. Запорожець, П. Верищук, І. Семеґен, І. Шеремета, М. Попович, О. Перецька, М. Онуфрик, Н. Ґорин, І. Заблоцький, С. Левкут, Т. Карп, Г. Пилипчак, С. Куришів, Ю. Новак, М. Бабій, В. Красний, І. В. Дячун, С. Перецький $3; по $2: П. Кульчицький, С. Мельник, Й. Грудний, Г. Осташенко, М. Кульчицький, К. Колодій, А. Блащук; по $1: В. Красний, П. Станиславська, К. Михальчук, П. Маланяк, М. Паньків, М. Бек, І. Бек, Й. Крупко, С. Дембіцький, Д. Субашко, О. Хабро, М. Кобурович, С. Деркач, Н. Курочка, С. Нагайло, М. Кульчицький, С. Семеґен, І. Ґулька, С. Федик, М. Винничук, В. Цимбаліст, С. Гаврильців і Г. Баско. Решту дрібними датками.

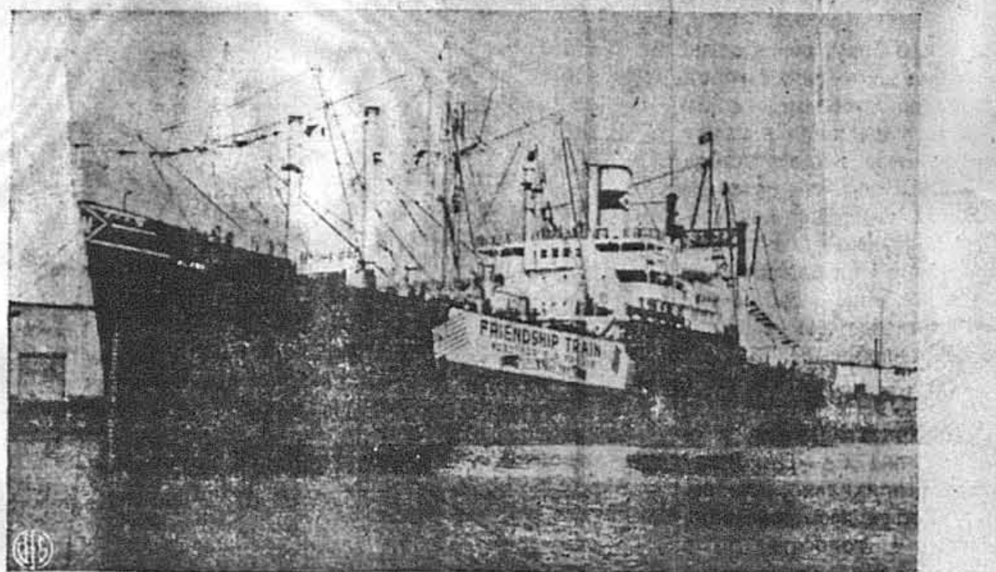
Далі говорив предсідник Злученого Українського Допомогового Комітету, адв. І. Панчук. Він пригадав присутним, що Український Конгресовий Комітет „потребує помочі, одначе не можна забувати за працю Українського Допомогового Комітету, яка є дуже важна, бо там в Европі наші брати і сестри в голоді і холоді.

По цім були запити, на які бесідники давали повчаючі відповіди.

Після цього прочитано резолюцію до Президента Злучених Держав Америки, Г. Трумана, яку принято одноголосно. Українським національним гимном „Ще не вмерла Україна" закінчено це Віче-Маніфестацію.

Ще треба згадати, що на запрошення комітету, шановні гості прибули до Дітройт в пятницю вечером. В суботу оглянули динамічний Дітройт, а в неділю гостювали на „Велком Голі" — бенкеті в честь д-ра А. Кібзея, який вібувся в Українськім Народнім Домі. В понеділок вечером передали привіт українцям через Українську Радіо Годину, якої директором є Микола і Юлія Шустакевич. В вівторок вечером шановні представники говорили на вічу в Віндсор, Онт., Канада.

Іван В. Дячун.

ПОВЕЗЕ ХАРЧІ ДО ЕВРОПИ. До Ню Йорку прибуде з Ню Орлінс коарбель „Алавай", що повезе до Европи дарунки в харчах, зложені до „Поїзду Дружби". З Ню Йорку відпливе до Европи 20. грудня.

ЩО ПИШУТЬ?

ПІД ВРАЖЕННЯМ ЛИСТУ АМЕРИКАНЦЯ ДО СКИТАЛЬНИКА.

(Писаного до Оборн, Н. Й. в жовтні 1947 р.)

Коли я отворив Ваш лист, та прочитав його кілька рядків, мені пустилися сльози з очей. Мене стиснуло щось за горло і я не був в силі опамятитися. Я, круглий сирота, тепер ще скиталець на чужині, одержав листа й допомогу від цілком незнаних мені людей з далекої Америки. Я не в силі Вам скласти належної подяки, хай Вам Бог нагородить.

До Німеччини попав я в 1943 році. Мене вивезли німці на примусові роботи і дозволили працювати в голоді й холоді 12 годин денно. Так було до травня 1945 р., коли то англійська армія визволила мене з тої каторги. Вам може дивно, чому я не вернувся домів. Та коли читаєте газети, то знаєте, що нас в Австрії й Німеччині є сотки тисяч і ніхто з них не хоче вертатися домів.

Всього Вам не можна описати, але згадаю, що в 1939 році половина нашого села попала під Німеччину, а друга половина під большевиків. Я тоді ввесь час був під большевиками і знаю, що це значить жити під їхнім пануванням. Бувало так, що як хто з нашої половини села пішов до церкви, яка була по німецькій стороні, то таких вивозили на Сибір. Так було до 1940 р. Тоді большевики переселили нас до Стрийського повіту і ми мусіли їхати фірами до нових місць. Ми мали добру господарку, а на наказ большевиків ми мусіли все покинути. Нам дали узяти лише тільки, що могло поміститися на 10 возах, а решта все пропало. Не було в нас одного стебла для худоби.

На новім місці перемучились ми до 1941 року. Тоді большевики обдерли нарід з усього, а потім узялися за поневолених. Що тоді ділося, важко мені згадувати, бо мурашки по за шкірою лазять. Ви чули вже про вивожения на Сибір, про масові вбивства. Світ такий великий, а нам не стало в ньому місця на життя.

Коли з вибухом війни між німцями й большевиками ми вернулися до нашого рідного села, наші доми були поруйновані. На місце червоного ката прийшов німецький тиран. Терором приневолювали нас німці до послуху і перекидали нас у свій край на роботи. Тепер на нашій рідній землі йдуть важкі бої, ведені геройською Українською Повстанською Армією.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Тов. ім. Ів. Франка, від. 241, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться 3. січня, в годині 3. пополудні, в галі під ч. 74 Герис Еве. Обовязком кожного члена є явитися на ці збори, бо буде вибір уряду на 1948 рік і інші важні справи до полагодження. — К. Фірман, предс.; П. Демуш, рек. секр.; С. Бардачевський, кас.

БІНҐГЕМТОН, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 21, подає до відома всім своїм членам, що **річні збори** відбудуться в неділю, 4. січня, в годині 2. пополудні, в У. Г. Домі, 43 Девис Еве. Обовязком всіх членів є прийти на збори, бо маємо важні справи до обговорення і вирішення та буде вибір уряду на 1948 рік. — І. Мартинів, предс.; Т. Смик, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ ім. Б. Хмельницького, від. 245, подає до відома своїм членам і членицям, що **річні збори** відбудуться в суботу, 3. січня, в годині 7. ввечір, в Українській Галі, 824 Едланд ул. Просимо всіх членів і члениць прийти на ці збори і вислухати зцвіту контр. комісії і інших урядників та вибрати уряд на 1948 рік. Пригадуємо, що ми ще не виповнили своєї квоти нових членів, тому просимо усіх членів і члениць привести по одному новому членові. Також є важні справи до вирішення. — М. Скоропад, редс.; М. Палажій, кас.; А. Кривий, І. Сабат, контр.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. — На річних зборах Тов. Заорозька Січ, від. 284, 13. грудня, вибрано уряд на 1948 р.: І. Щурик, редс.; Д. Гладишевський, заст.; О. Петришин, кас.; І. Василюка, секр.; П. Кохмонський, заст.; І. Нішка, В. Ґреско і Д. Іващук, контр. комісія; Н. Гудима і В. Нішка, ком. хворих; Я. Нішка, дверник. Збори будуть відбуватись точно в 8. год. ввечір в кожну другу суботу по першім вгали У. Н. Дому, 1020 Н. 9. вул. — За уряд: І. Щурик, предс.; О. Петришин, кас.; І. Василюка, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 388, повідомляє, що **річні збори** відбудуться в неділю, 4. січня, в год. 2. пополудні, в У. Н. Домі, 4. і Ворд ул. Просимо всіх членів і члениць прийти на річні збори в означений час. Буде звіт урядників і контролі за 1947 рік і вибір урядників на 1948 рік. — Е. Воловняк, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Тов. Українська Січ, від. 39, повідомляє членів, що **річні збори** відбудуться в суботу, 3. січня, в 7. год. ввечір. Просимо членів явитися на час, вислухати звіту контролі і вибрати уряд на наступний рік. Просимо молодіж взяти участь у цих зборах. — А. Яворський, рек. секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Ню Йорк, Н. Й. — До списку жертв, зложених на маніфестації в Купер Юніон, додати: Онуфрій Баляс $2.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 23. грудня 1947 року помер у 68. році життя

ТЕОДОР ГАЙДА,

перший організатор і бувший секретар Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64 У. Н. Союзу в Петерсон, Н. Дж.

Покійний оставив у смутку жену Анну, 2 дочки сина і 3 внуки.

Похорон відбувся 26. грудня. Поховано Покійного на цвинтарі Калварія в Петерсон. — В. Й. П.!

Дня 17. листопада 1947 року помер у 63. році життя

ІВАН МУДРИК,

Член Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 158 У. Н. Союзу в Брукліні, Н. Й.

Покійний вступив до Союзу в 1931 році. Походив зі села Добротвір, пов. Камянка Струм., Зах. Україна. Полишив у смутку жеву Татіянну, дві дочки Олену і Польгу, зята, внука і брата.

Похорон відбувся 20. листопада з церкви Сош. св. Духа при участи родини, знайомих і членів Тов. на St. John Cemetary, Maspeth, N. Y. — В. Й. П.!

М. Баглай, секр.

Дня 15. листопада 1947 року помер у 67. році життя

МАРТИН ВОЛЯНИК,

член Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147 У. Н. Союву в Алентавн, Па.

Покійний походив з села Монастира, повіт Броди, Західна Україна. Полишив у смутку жену Марію, сина Василя з женою і внуку Анну.

Похорон відбувся 18. листопада з погребового заведення при участи родини, членів і приятелів до української правосл. церкви Пр. Діви Марії, а відтак на український цвинтар на Фулертон, Па. — В. Й. П.!

І. Федорак, секр.

ПОШУКУВАННЯ

ІВАН БАБІЙ,

котрого теперішній побут є в Американській зоні Німеччини, пошукує **СВОЇХ РІДНИХ** родом з села **ЮРАШНИ, повіт Косів Поліський, Галичина.** Мають находитися в Злучених Державах Америки. Інтересовані зволять голоситися на таку адресу:

WASYL LEVICKI,
2734 Wells Rd., Dundell, Mich.

Де знаходиться

ФЕДІР ГНАТІВ (БОДНАРІВ)

з села Реклинець, пов. Жовква; шукає за ним його брата Івана син, Василь. Хто знає про него, або він сам, хай напише на понижчу адресу:

THEODORE NYKULA
6618 O'Donnell St., Baltimore 24, Md.

ІВАН СЕНІВ КОГУТІВ

родом з Рожнітова, повіт Долина, пошукує **КРАЯНІВ та ЗНАЙОМИХ.** Адресувати:

SN. JUAN SENIOR
ARMERO
REP. COLOMBIA
SO. AMERICA.

СТЕФА КЕБУЗ

шукає

ТАМАРУ і ЛИРИССУ КУКРИЦЬКІ,

які приїхали в серпні 1947 р. з Німеччини до U. S. A. Вони самі, або хто знає про їх адресу, зволить ласкаво повідомити:

STEFA KEBUZ,
100 Grove St., Glastonbury 28, Conn.

ТАРЗАН, ч. 1756. Жінка щезла!

Вкінці леопард вичерпав свої сили в боротьбі. Його легені були близькі роздуття. Тарзан виплив на поверхню води.

Коли він витягнув втопленого хижака на скелю, він заввважав, що Джена щезла,

„Джено!" — закликав у розпуці малпочоловік.

Одначе Джена не була в спромозі почути його оклики.